

LIJST DER BOEKJES DIE VOORRADIG ZIJN:

1. Drie maanden onder de sneeuw; 2. Zwarte Koo; 5. Aan de Molenbeek; 6. Een moedig meisje; 8. Het wonderlijk gezelschap; 9. De jonge vluchteling; 11. Het Kermismeisje; 12. Willem Tell; 13. Beter een lap dan een scheur; 14. Harten van Goud; 15. 't Verdrongen land van Saafginge; 17. De Zinneloozen te Gheel; 18. De hut op de Heide; 21. De Landlooper; 22. En toch feest; 23. St Niklaas in 't Veerhuis; 25. De Vriezeman aan 't Front; 26. Verdwaald en terecht; 27. De jongens van West-Roozebeke; 30. De verdrongen stad; 32. 't Weesje van Brugge; 35. Het kindje van de Zee; 36. De Roovers van de Moeren; 37. De bezembinders van Kleit; 38. De vlucht in de Koffer; 44. De Gierigaard; 46. Broederliefde; 48. Eerlijk duurt het langst; 51. Een lastig geschenk; 52. Zonder Ouders; 56. In 't Bosch van Houthulst; 57. Nog gered; 58. Uit de oude Doos; 59. Dokter Jenner en Jenny; 61. Streng Winters; 64. De kinderen van den Zeeloods; 66. De kinderen van den Smokkelaar; 67. De Paaschklokken; 68. De Landverhuizers; 69. Leeuwte van Damme; 72. Een moedige Kermisjongen; 76. Het Bultje; 77. De Pastoor van Lapscheure; 78. Samen uit; 80. Goed voor kwaad; 82. Vaderlandsche Verhalen; Naastenliefde; 86. De overwintering op Nova-Zembla; 89. Hoe Sinterklaas hielp; 90. In Grooten Nood; 91. Kerstmis aan Zee; 94. Het Spook; 95. De twee Weesjes; 97. De Vlucht; 102. Reinaert de Vos; 104. Denk aan moeder!; 107. Drieëesjes; 110. Robinson Crusoe; 112. De Rooversjongen; 113. De Deserteur; 115. Onschuldig veroordeeld; 118. De Spion van den Molen; 121. Hoog bezoek; 122. De wonderlijke Zwaan; 123. Uit bange dagen; 125. De flinke Baanwachster; 128. De gelaarsde kat; 129. De Dochter van den Blauwer; 130. Met Vakantie; 132. Tinneke; 133. De Helden van Stekene; 134. Een onrechtvaardige gestraft; 137. Oom Tom; 142. Op 't oud kasteel; 143. De reis in de Wildernis; 144. Bij de Kabouters; 145. De Spionnen op den Toren; 146. De Jongen van Gaver; 148. De schat in de Duinen; 150. De smokkelaars van de Zee; 152. De schat in de mijn; 153. 't Graf in 't Bosch; 154. 't Berouw van den Strooper; 155. 't Kasteel Hoogdonk; 158. Van de hut naar 't Paleis; 159. Karel de Goede; 160. Na veel avonturen; 161. Gered door een Aap; 162. Jan Breydel; 163. De Slag der Gulden Sporen; 164. Van den Dood gered; 165. 't Bocheljongentje; 167. Van drie Roovers; 168. Een jonge Held; 169. Jacob van Artevelde; 171. Genoveva van Brabant; 172. Een avontuurlijke Reis; 174. Een vreeselijke avond; 175. De gevluchte slaaf; 176. In de vliegmaschine; 177. Een moedige vrouw; 178. Ontsnapt; 179. Valsch beschuldigd; 180. De Zoon van den Torenwachter; 182. De reis van Columbus; 186. Jack de Cow-boy; 189. De Held van Tremeloo; 191. De Cow-boy van Fort-Bell; 192. Jeanne d'Arc; 193. De wandelende Deur; 194. De avonturen van Geeraart; 195. Geeraart in Rusland; 199. De Wolf van Ghistel; 202. De Spaansche Furie; 203. De Boeteling van Veurne; 210. Het verwoeste Vlaanderen; 211. De vondeling van 't Regiment; 212. Betoonde Naastenliefde; 213. De IJslandvaarders; 214. Jongenshart; 216. Een dappere vrouw; 217. Ali-Baba en de veertig Roovers; 218. Groote Broer; 219. De jonge verstooteling; 220. Een kerstavond op de Prarie; 221. Leo's Nieuwjaar; 222. 't Gestolen kind; 233. De Roovers gestraft; 224. De Wildeman; 225. Het dolend melkmeisje; 226. De lotgevallen van den Wildstrooper; 227. Verdreven uit zijn land; 228. Moeder gered; 229. 't Dievenhuis; 230. De Schatgravers; 231. Een slechte Kameraad; 232. Bij de zakkenrollers; 233. Kleine Oorlog; 234. De Heldendood van Anneessens; 235. De Wandelende Jood in Vlaanderen; 236. Nelly van den Mijnwerker; 237. De Geldduivel;

— ELKE WEEK VERSCHIJNT EEN NIEUW BOEKJE. —

Boekdrukkerij R. Bracke-Van Geert, Baesrode.

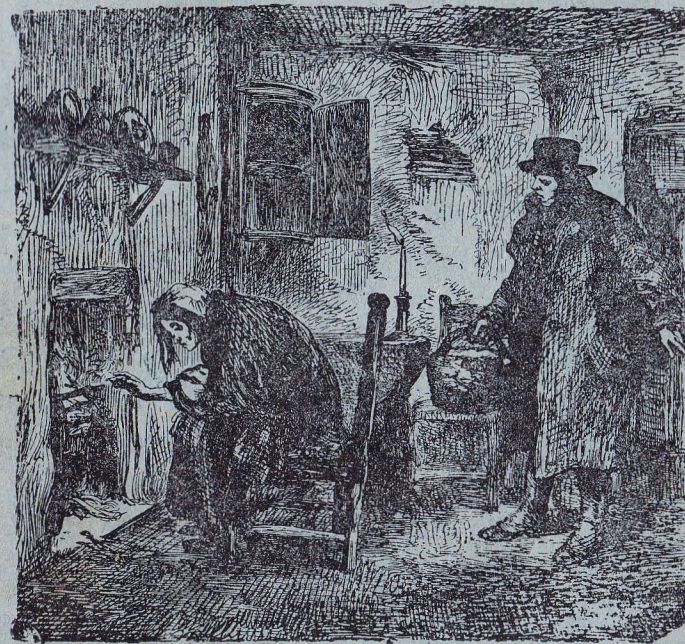
A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

Nr. 18.

A. HANS.

Vierde Uitgave.

De Hut op de Heide

Uitgave Hans-Van der Meulen, Contich.

Vierde Uitgave.

DE HUT OP DE HEIDE.

I.

Alfons Celis was een echte jongen van de Kempen. Zijn vader had een groote hoeve, de « Neteschrans ».

Een ronde gracht met water omringde haar en men kon alleen over een brug en door een wijde, steene poort op het hof komen.

De woning zelf was nieuw, maar schuur en stallen moesten al vele honderden jaren oud zijn. Ze hadden geweldig dikke muren. De schoolmeester had eens aan Alfons verteld, dat de « Neteschrans » vroeger een kasteel was geweest. Toen had er een ridder gewoond. De schuur en stallen waren uit die tijd overgebleven en de gracht was de voormalige slotwal.

Peer, een knecht, die al bij de zeventig was, wist ook allerlei verhalen over de hoeve. Maar boer Celis wilde niet dat hij ze vertelde. 't Was van spoken en heksen en dat is allemaal onzin. Peer zou de kinderen maar bang maken, meende vader. En alleen dwaze menschen gelooven al die domme fabelen.

Wat de meester verhaalde, ja, dat mocht Alfons thuis ook wel vertellen. Dat was de geschiedenis van de streek. En wie wil de geschiedenis van zijn dorp of stad niet kennen ?

Alfons toch hoorde die gaarne.

Als vader naar den eigenaar der hoeve moest, een heer die te Lier woonde, reed de knaap wel eens mee. Dan keek hij belangstellend naar den hoogen Sint-Gummarustoren en naar het belfort, waarin een zeer oude klok hangt. En hij wandelde eens op 't begijnhof.

Hij was ook te Mechelen geweest. Hij vond den Sint-Romboutstoren prachtig. Hij kende het gebouw in de Keizerstraat, waar Karel V. als kind gewoond had. Hij wist heel goed, dat de eerste trein in België van Brussel naar Mechelen reed. Een gedenkteeken herinnert aan dit feit.

Vader en moeder hadden hem en zijn zusjes ook al eens mee genomen naar Antwerpen.

Wat hadden ze toen veel gezien ! O, die hooge O. L. Vrouwentoren, de prachtige kerk, het standbeeld van Rubens, het stadhuis, het Steen, het museum Plantijn en nog veel meer !

Maar Alfons hield toch nog het meest van zijn Kempen. Hij had aandachtig geluisterd, toen de meester vertelde hoe men heidegrond in vruchbaar land veranderde. Reeds in 1130 werden midden in de heide twee abdijen gesticht, die van Averbode bij Sichein en die van Tongerlo, niet ver van Gheel. Ongeveer twee honderd jaar later bouwde men een derde te Postel, bij Moll. De monniken deden hun best, om de heide te ontginnen en ze wonnen duizenden hectaren akkergrond. Maar de voortdurende oorlogen hielden dat vredeswerk tegen. Pas na 1800 werd het ontginningswerk hervat en men zet het nog krachtig voort.

Zoo lagen er bij de « Netheschrans » ook prachtige velden. Maar boer Celis woonde in een goed deel van de streek, dicht bij de rivier : de Grootte Nethe. En waar vochtigheid is, vindt men betere gronden.

Toch zag Alfons ook gaarne de heide, met haar kruid, mos, gouden brem en vooral met de dennen- of mastenbosschen.

Alfons las gaarne de boeken van Hendrik Conscience. 't Zijn immers veelal verhalen uit de Kempen. De groote schrijver verbleef er dikwijls. Hij beminde het Kempisch volk en keek hun leven af.

Hij was er ook soldaat geweest, in 1830, bij de omwenteling. Alfons had dat gelezen.

Eens, op 't eind der maand December, moest de afdeeling, waartoe Conscience behoorde, van Turnhout naar Limburg marcheeren. 's Avonds kampeerden de krijgslieden op de heide, die wel tot een voet hoogte

met sneeuw bedekt was, En in die sneeuw moesten ze slapen ! Honderden mannen trokken naar een mastbosch en ieder keerde met een sparreboom terug. Weldra werd de heide verlicht door achttien vuren, wier vlammen wel tien meter hoog stegen. Anderen hadden een varken, een koe of een kalf uit een naburig gehucht gehaald... en de soldaten staken lappen vleesch op den laadstok van hun geweer, om ze in de vlammen te braden... of beter te verbranden. 't Was een nacht om nooit te vergeten ! Conscience vertelt, dat zijn aangezicht en borst brandend waren van den blaak van 't vuur, terwijl zijn rug door een scherp Oostenwind schier bevroor. 's Morgens moest men met sabelhouwen zijn kiel van den grond loshakken, vooraleer hij zich oprichten kon, want het water van gesmolten sneeuw was onder hem vastgevroren.

Maar nu zijn de Kempen al veel veranderd. Men heeft er spoor- en tramlijnen, goede wegen, kanalen, nieuwe en flinke hoeven, nette dorpen.

* * *

't Was thans weer Winter... en 't had flink gevroren. Alfons had den ganschen middag schaatsen gereden op de beemden naast de Nethe. In den Herfst, als het veel regent en het riviertje hoog staat, loopen de weiden onder..... En zoo het daarna vriest, ja, dan kunnen de kinderen, en ook de grooten, hun hart ophalen aan ijs-vermaak.

Alfons kon goed weg op zijn schaatsen.

Nu was het tijd, om naar huis te gaan. Moeder had niet gaarne, dat hij bij donker nog uitbleef.

De avond viel al, en Alfons kon nauwelijks, ginds in de verte nog Heist op den Berg zien. Ja, toch, als hij scherp keek, ontwaarde hij even den toren... Die toren stond immers zoo hoog op een heuvel.... Men spreekt zelf van een berg, en zoo zegt men Heist op den Berg, want er is eveneens, een Heist aan Zee, in West-Vlaanderen.

Alfons liep, als hij alleen was, gewoonlijk over zijn streek te denken. En nu weer over Heist op den Berg. Daarvan kende hij een legende.

Vroeger aanbaden de Kempenaars de zon en de maan, of boomen en planten. Ze hadden ook goden en ze meenden, dat de machtigste daarvan Thor was. En zoo vereerde men hier Thor in een dicht bosch, dat boven op een heuvel was.

Maar een prediker, Lambrecht geheeten, verbreidde in de Kempen het Christendom. Heist was toen een ellendig gehucht van kleine leemen hutten, met stroo gedekt. Toch woonden daarin menschen. Ze waren half wild, dronken, vochten en leefden in twist met de bewoners van andere zulke plaatsjes.

Maar Lambrecht kwam bij hen. Hij sprak hun vriendelijk toe, hielp de armen en verzorgde de zieken.

En als hij predikte luisterde het volk gaarne.

Het geloofde, wat hij zei en werd Christen. De Heistenaren wilden nu een kerk bouwen. Ze besloten het

bedehuis beneden aan den berg op te richten. 't Was immers zoo moeilijk, altijd naar boven te klimmen.

Elken morgen waren de grondlagen, die men den vorigen avond gelegd had, verdwenen. Men meende dat de plaats niet deugde en alles in de aarde zonk. Men koos een andere, doch was al even ongelukkig.

Ieder gaf zijn raad ten beste, doch goede raad bleek ook hier duur.

Toen zei een oude man :

— Laten we een kar met een ezel bespannen. We zullen op de kar steenen leggen. En dan mag de ezel die brengen waar hij wil. Niemand moet het dier leiden. Waar de ezel stil houdt, bouwen we de kerk...

Ieder vond dat goed. Men haalde een ezel, laadde een kar met steenen en spande er het dier voor. En men behoefde den ezel zelfs niet aan te zetten. Hij trok recht den berg op en bleef boven stil staan.

Men begon nu hier met den bouw en vorderde snel. En zoo komt het, zegt de legende, dat de kerk van Heist op den berg en niet beneden staat. Ze werd naar den H. Lambrecht genoemd.

Ja, Alfons kende die overlevering wel. En hij keek weer eens naar den toren, maar deze was nu in de nevel verdwenen.

— Dag Fons ! klonk het.

Van de beemden was een tweede jongen gekomen. Maar hij had geen schaatsen. En hij was ook niet zoo warm gekleed als Alfons Celis. Kouwelijk stak hij de handen in de zakken.

— Ha, 't is Jan, zei Alfons. Komt ge ook van 't ijs ?

— Ja....

Een knaap, die belang stelt in zijn streek, en aandachtig luistert op hetgeen wat hem wordt verteld, leert goed opmerken. En zoo was het nu ook met Alfons Celis.

Dadelijk zag hij, hoe dun Jan Goris gekleed was. De jongen rilde in den guren Oostenwind.

Jan woonde nog een eind van de « Netheschrans », op de heide, in een hut.... Want nog zijn er leemen huisjes in de Kempen, met stroo gedekt. Klein was die hut nu wel niet, maar toch schamel en armoedig...

— Hebt ge geen schaatsen ? vroeg Alfons.

— Neen.... Vader had er mij verleden jaar een paar beloofd... maar, hij is toen gestorven....

Alfons zweeg even. Wat moest het treurig zijn, geen vader meer te hebben !

— Komt ge morgen weer naar het ijs ? vroeg hij dan.

— Ik weet het nog niet.

— Ik zal een paar schaatsen mee brengen voor u. 't Zijn geen nieuwe...

— O, ik moet het toch nog leeren ! Als ik een paar oude mag gebruiken, kom ik zeker naar de beemden.

— We hebben er een paar op zolder liggen van vader toen hij nog een jongen was. Ik zal aan de meid vragen om ze wat te kuischen. Ze zullen wel erg roestig zijn...

— Hoe laat gaat ge, Fons ?

De jongen tilde in den guen Oostenwind.

— Om drie uur, seffens als de school gedaan is. We mogen morgen weer vroeger uitgaan.

— Ja.... de meester heeft het gezegd, hé ? 't Zal van nacht wel vriezen... 't Is erg koud.

Alfons keek weer naar Jan's versleten kleeven....

Aan een zijweg moesten de knapen scheiden. Alfons zou hier recht door gaan en Jan de baan nemen, die naar de heide liep.

— Fons, breng de schaatsen maar niet mee, zei Jan eensklaps... Ik kan toch niet komen... Ik had het vergeten... maar 't is waar... ik moet morgen dotsen naar Heist brengen.

Dotsen zijn sparappels. Ze worden gebrand in den haard of ook gebruikt om de kachel aan te maken.

— Maar als ge u haast, Jan !

— Neen, neen, ik zal geen tijd hebben. Wel bedankt toch... Dag Fons !...

En de arme jongen ging haastig voort, als was hij wat beschaamd.

— Ha, hij moet dotsen naar Heist brengen, mompelde Alfons... Om wat te verdienen... Ik zal eens aan moeder zeggen, dat hij zoo dun gekleed is....

II.

Alfons was nu speedig thuis. Hij kwam in de groote, warme keuken. De kachel ronkte aangenaam. De lamp brandde helder. Hoe gezellig was het hier !

Moeder roerde de pap voor het avondeten. Maria

en Anna, twee jongere zusters van Alfons, zaten bij de tafel te breien. Jozef, een bengel van vier jaar, speelde op den vloer met een houten paard. En bij de stoof zat oom Dolf, die op een hoeve, een kwartier van daar woonde. Hij kwam een avondpraatje houden. Maar vader was nog niet thuis.

— Zoo, Fons, plezierig schaatsen gereden ? vroeg oom.

— Ja... en de beemden zijn ver overstroomd, van 't jaar.

— De Nethe ligt ook sterk, hé ?

— Maar Fons mag daar niet op, zei moeder. 't Is veel te gevaarlijk... Wat denkt ge wel !

— Van middag zijn er toch jongens naar Lier gereden, hernam oom. Maar ge hebt gelijk, op de beemden is het veiliger dan op de Nethe. Zakt ge op de beemden eens door een wakke plaats, dan zijt ge toch maar nat tot aan de knieën.

— Fons, ge weet het, niet op de Nethe rijden, hé ? vermaande moeder. Als vader er bij is, dan moogt ge wel op de Nethe, zoo binnen een paar dagen..... Waaghalzen zijn er altijd, maar elken Winter moeten er het ook met den dood bekoopen...

— 't Wordt een streng Wintertje voorspelde oom. De wind zit in 't Oosten en er is geen verandering aan de lucht. Nu voor 't land is die vorst wel goed.

Peer, de knecht, kwam binnen, wreef in de handen en zei, dat het hier beter was dan buiten. Maar hij kon niet lang babbelen, want hij moest Trien, de meid, nog

helpen, om de melk te ontroomen. Op een hoeve is er werk van 's ochtends tot 'savonds.

Ook boer Celis verscheen dan... Hij was naar Heist geweest. En na gegroet te hebben, herinnerde vader ook al aan de koude. Hij nam plaats naast oom Dolf, zijn broer, en dadelijk begonnen ze over hun boerenbedrijf te praten.

Alfons nam een boek. Hij las gaarne. Zoo verliepen een paar uur. Peer en Trien waren intusschen ook binnen gekomen. De knecht luisterde naar de boeren en zei nu en dan eveneens een woordje. De meid hielp moeder linnengoed herstellen. Dan dekte ze de tafel voor het avondmaal.

Oom Dolf vertrok. Hij mocht wel blijven eten, maar zijn vrouw wachtte hem thuis.

Na 't eten gingen de kinderen te bed. Gewoonlijk bleef Fons nog wel een uurtje op, maar hij was nu moe en stijf van 't rijden en had slaap.

Toen allen te bed lagen, kwam moeder nog eens op de kamertjes, eerst bij de meisjes, dan bij Jozef en Alfons. Dat deed ze elken avond. En nu zou ze zeker niet willen nalaten, om te kijken of haar lievelingen warm toegestopt lagen.

Eensklaps dacht Fons aan Jan Goris... Hij had hem heelemaal vergeten, toen hij beneden in de warme, gezellige kamer zat.

— O, moeder, zei hij, ik ben een eind meegekomen met Jan Goris, van den heikant.

— Ja, ik ken hem wel, de arme jongen heeft geen vader meer, sprak de boerin.

— O, moeder, Jan was zoo dun gekleed... Hij beefde van de kou. En morgen moet hij dotsen naar Heist brengen, dat is zeker om wat te verdienen ?

— Ja... dat zal wel... Die menschen hebben armoede. Ik zal er eens naar onderzoeken en hen helpen.

— O, ja, moeder ! Misschien hebt ge wat kleeren voor Jan...

— Ik zal morgen eens kijken, beloofde moeder. Slaap nu maar gerust... Ik ben tevreden dat ge een goed hart toont.

Moeder gaf de jongens een kus en keerde dan naar beneden terug.

Haar man was met Peer nog eens naar den stal gegaan. Dat deden ze elken avond getrouw, om te zien of alles in orde was.

Moeder hielp Trien de tafel opruimen. Dan ging de meid ook naar bed, want ze stond 's morgens heel vroeg op.

Celis en Peer kwamen terug in huis en weer vertelden ze aan moeder, dat het geweldig vroom.

De knecht wenschte den baas en de bazin goeden nacht en trok naar zijn kamertje.

— Liggen de kinderen warm ? vroeg Celis.

— Ja... ze zullen geen kou lijden.

— 't Is hier goed bij de stoof, na zoo'n lange wandeling van Heist.

En de boer sprak nu over eenige zaken, welke hij daar afgehandeld had.

Zijn vrouw scheen meer te denken dan te luisteren.

Toen hij uitverteld was, zei ze :

— Bij de weduwe Goris moet er veel armoede zijn !

— Goris ? Hoe ge aan die menschen denkt !

— Och, ja.. Goris was werkmán op onze hoeve....

— Een brave kerel ! Hij is vroeg gestorven.... Een kou gevat, toen hij over de Nethe voer en uit 't bootje viel... Ja, als zoo iets in 't kwaad slaat !... Hij was gauw weg. Zijn vrouw werkt 's Zomers op ons land.

— Maar nu is er geen werk voor haar. Ze kan toch niet gaan dorschen.

— Die vrouw lijkt me erg trotsch, hernam Celis. Ze zou liever van honger sterven, dan iets te vragen. Als ze zoo'n armoê heeft, waarom komt ze dan niet eens tot hier ? Gij zoudt niet weigeren haar te helpen.

— Och, ze zal beschaamd zijn... Ze is nooit gewoon geweest haar nood te klagen. En dan moet dat wel moeilijk zijn !

— Wij kunnen toch niet altijd in de huisjes loopen, om te kijken of er iets te kort is. Anderen komen wel vragen als ze armoê hebben.

— Ja, en er zijn er bij, die te lui zijn om te werken. Maar er is veel verborgen ellende. Goris verdiende goed zijn brood.

— Hij was en ferme werkmán.

— En zijn weduwe doet haar best. Maar alleen staan voor drie kinderen... 't Jongste is nog maar een goed

jaar oud.... Fons deed me aan haar denken. Hij is met Jan Goris van het ijs gekomen.

En moeder vertelde, wat haar jongen in bed gezegd had.

— Zie, Frans, hernaam de boerin tot haar man, ik kan die kinderen maar niet uit mijn gedachten houden. Wie weet is er eten in huis ! En liggen ze wel goed gedeckt. Ik peins aan de onze... En 't wintert zoo fel...

— Maar zoo erg zal het wel niet zijn !

— Ik vrees het toch... Doe nog eens een goed werk. Zoo ver is het niet naar den heikant !

— Wat, er vanavond nog heen gaan ?

— Ja, met een mand eten en een paar dekens.

— Van mijn stoof door die koude ?

— Ge kunt uw dikken frak aandoen. En ge zijt rap terug...

— Wat ge nu toch in uw hoofd steekt ! Neen, dat zou al te zot zijn ! Als het ginder zoo erg was, moest vrouw Goris maar eens tót hier gekomen zijn !

— Dat durft ze niet ! O, als we morgen eens moesten hooren, dat de kinderen ziek waren geworden van de kou, of erger nog ! En wij hebben overvloed... en we wonen er zoo dicht bij !

— Twintig minuten...

— Wat is dat ? Op drie kwartier zijt ge terug, nog eer het negen uur is.

— Spreek er mij niet meer van... ik doe het toch niet ! Laat die vrouw morgen maar eens hier komen.

— Ga toch maar.

— Gekheid ! Zie, ik sla een oogje in de gazet, en dan kruip ik ook in mijn polk. Maar niemand krijgt mij van avond nog naar de heikant !

De boerin stond op.

— Dan moet ik zelf gaan, sprak ze.

— Wat ? Gij nog naar ginder !

— Ja... want ik zou geen oog kunnen sluiten...

Ze nam uit het achterhuis een korf en legde er brood en spek in en nog eenige artikelen. Dan haalde ze boven drie dekens en bond die in een bundel samen.

Celis had zijn dagblad genomen, doch hij las niet. Hij keek kwaad naar hetgeen zijn vrouw deed.

— Maar ge meent dat toch niet ! riep hij dan nijdig.

— Zeker, meen ik het... Die menschen moeten van avond nog geholpen worden ! Ik geloof, dat ge moe zijt. Maar ik kan nog best die wandeling doen. Ik zal mij warm kleeden

Celis sprong op.

— Als ge dan toch uw zin wilt hebben, zal ik gaan, zei hij. Maar ik vind het overdreven.

Brommend deed hij zijn dikke jas aan. En met den korf en de dekens vertrok hij.

— Als ge terug komt, zal de stoof nog goed branden en er een warme kop koffie gereed staan, riep de boerin hem na.

III.

Nu zullen we ook eens Jan Goris volgen. Toen hij zoo haastig afscheid nam van Alfons Celis, sloeg hij een zijweg in. Deze was niet gekasseid. 't Was eigenlijk een baan, door de karren gemaakt, een wagenspoor. De grond lag nu hard bevroren : zoo vast als steen.

Deze weg liep naar de heide. Jan kwam voorbij boschjes, welker boomen ook, al stonden te rillen in den wind. De jongen liep nu vlug, om zich wat te verwarmen.

— Neen, ik kan morgen niet naar het ijs gaan, dacht Jan. Ik zal voor en tusschen den schooltijd nog dotsen rapen. Hoe meer ik er kan verkoopen, hoe meer geld ik krijg voor moeder. Maar ik heb het toch niet gezegd, dat we zoo'n armoê hebben. 't Zou juist zijn, of ik bedelde en dat wil moeder niet.

Jan was nu aan den heikant. Hij ontmoette hier niemand. O, 't was er zoo eenzaam ! Vader had daar een hut gebouwd, omdat de grond er bijna niets kostte. Bij het huisje lag er een akkertje. 't Was een magere bodem, maar met hard werken had vader er toch wat aardappels en groenten gekweekt.... Toen vader nog leefde, stonden er in 't stalletje twee schapen. Die vonden hun voedsel op de heide.

Maar vader was gestorven. En weldra had moeder de schapen moeten verkoopen.

— O, als ik grooter ben, zal ik zoo hard werken als vader, dacht Jan dikwijls.

Maar nu was hij pas twaalf jaar. Hij had een zusje van zeven en dan een heel klein broertje. Jan voelde toch al, hoeveel zorgen er op zijn moeder rustten. Ja, hij verlangde ouder en sterker te zijn, om haar te helpen...

Ook nu had hij na school sparappels geraapt. Ze lagen in 't schuurtje. Daarna was hij nog even naar 't ijs geloopt. Morgen zou hij er echter geen tijd voor hebben. Jammer genoeg.... Want hij kon schaatsen krijgen... maar 't was onmogelijk. Onze knaap had al plichtsgevoel.

Jan kwam aan de hut. Een kaars verlichtte de kamer. In den haard brandde een vuurtje van sparappels. Maar zonder flinke turf of steenkool kon men de kamer niet verwarmen zooals 't behoorde.

Jan merkte, dat moeder geschreid had en nu werd hij ook verdrietig.

De weduwe Goris zag er vermoeid uit. De zorgen en de ellende hadden haar zeer vermagerd. Ze was ook zoo zindelijk niet meer, als toen vader leefde. Och, ze had den moed verloren ! 't Leven was haar een last.

— Moeder, ben ik te lang weggebleven ? vroeg Jan.

— Neen, neen.... Maar morgen moet ge naar Heist met de dotsen.... anders hebben we geen eten meer.

— O, ja moeder, ik zal het doen. En ik ga nog dotsen rapen. Dan zal ik den kruiwagen en een korf vragen

aan Peer van boer Celis. Zoo kan ik veel dotsen meenemen.

— Als ge den kruiwagen maar krijgt !

— O ja, moeder ! Fons wilde me wel een paar schaatzen leenen, maar ik zei, dat ik niet naar het ijs kon komen...

De weduwe zuchtte.... Fons Celis was een goed jongen. Maar vrouw Goris dacht over zijn vader anders. Haar man had altijd op de « Netheschrans » gewerkt. Zij zelve arbeidde 's Zomers ook op de hoeve... Maar nu vroegen ze ginder niet, hoe ze leefde en den strengen Winter doorworstelde. Als zij maar overvloed hadden !

— Om ons bekommeren ze zich niet, dacht vrouw Goris. En wat gaan vragen, dat nooit ! 't Is wel vreeselijk, dat een mensch zoo aan zijn lot overgelaten wordt ! Mijn man heeft altijd zoo goed zijn best gedaan. ! Ik en mijn kinderkens kunnen het niet helpen, dat hij gestorven is. Den heelen Zomer wroet ik. Maar nu is er geen werk. Doch bedelen, neen, dat doe ik niet !

Jan had een boek uit de kas gehaald. 't Was een prijs van school. Er stonden prenten in. De jongen zat nu met zijn zusje Kathelijne bij den haard en vertelde van die platen. Kathelijne luisterde zoo gaarne naar hem. Het broertje sliep in de wieg. Moeder herstelde wat kleeren, die toch al zoo versleten waren. En onder dat werk had ze altijd treurige gedachten. Hoe zou ze den lange Winter doorkomen ?

Zoo ging de tijd voorbij. Dan werd er gegeten. O. 't was sober, het avondmaal. Jan kreeg twee boterhammen, maar droge. En dan wat slappe koffie.

— Als ge morgen de dotsen verkocht hebt, moogt ge wat vet mee brengen, zei moeder.

Jan at het brood op. Maar hij at nog honger... En zoo moest hij naar bed. Weinig kinderen weten hoe erg dat is.

Moeder dekte hem en ook zus Kathelijne toe, met alles wat ze vond. Ze kustte de kinderen en ging weer naar de woonkamer. Ze had nog veel te verstellen. Jan kon niet slapen. Hij lag te denken.... O, was hij maar groot en sterk ! Hij begreep wel, waarom moeder geschreid had. Om al die armoede !

— Maar ik heb toch een Engelbewaarder,, dacht de jongen. Als ik hem eens vroeg, ons te helpen ! Hij zal het wel doen....

En Jan vouwde de handen. Wat moest hij nu zeggen ? Hij bad :

« Als ik 's avonds slapen ga,
volgen mij veertien Engeltjes na,
twee aan mijn hoofdeind,
twee aan mijn voeteneind,
twee aan mijn rechterzij,
twee aan mijn linkerzij
twee die mij dekken,
twee die mij wekken,
twee die mij wijzen,
naar 's Hemels Paradijzen ».

Maar Jan was nog niet voldaan. Hij had niets over eten gezegd. Hij piensde even en bad :

« Goede Engelbewaarder, zend moeder en ons toch eten.... Wij zijn zoo arm, en wij hebben bijna geen kleeven tegen de kou ».

Nu lag de jongen stil. Hij hoopte dat er eten zou komen. Uit zijn bed kon hij door het luik in de kamer kijken. Moeder zat te naaien. Maar broertje werd wakker, en 't schreide. Moeder nam het kind. Uit de kas haalde ze wat melk. Ze warmde die en gaf de kleine te drinken. Ze zat dan bij den haard met 't wicht op haar schoot...

En wachtte maar op het eten....

IV.

Boer Celis had onderweg veel gebromd over die nukkens van zijn vrouw. Maar hoe verder hij kwam, hoe kalmer hij werd. En hij begon al anders bij zich zelf te spreken. Ja, 't was toch eigenlijk waar ! Goris had altijd bij hem gewerkt en goed zijn best gedaan. En van de weduwe wist hij geen kwaad. Ze deed wat ze kon. Dat ze niet wilde gaan bedelen... och, dat moest Celis toch in haar prijzen... Ze had fierheid en dat eerde haar.

— Voorzeker moest er veel armoede zijn in die hut, sprak Celis half luid. Drie kinderkens en niets verdienen.

Ik had er al eer moeten aan denken. Mijn goede vrouw heeft gelijk : 't is zoo erg niet, nog eens naar den heikant te stappen. Als mijn kinderen eens honger en koude leden, hoe vreeselijk zou ik dat vinden. En vrouw Goris houdt toch zooveel van haar kleinen, als ik van de mijne.

Celis kwam aan de hut. Hij kon door 't venster kijken... De weduwe zat met haar jongste kind bij den haard. Ze was zeker in slaap gevallen. Op tafel lag naaiwerk....

De boer dacht weer na.

Wat zou hij doen ?

Hij voelde aan de deur, die niet gesloten was. Celis hield niet van complimenten, zooals hij zei... Moest hij de vrouw wekken, ze zou hem misschien bedanken... en misschien schreien...

— Neen, neen, ik zet de mand stil neer, leg er de dekens naast, ga heen en trek de deur dicht. Dan zal zij wel wakker worden en alles vinden. En morgen komt mijn vrouw hier. Die kan het beter bespreken dan ik.

Zulk een plannetje maakte Celis en hij voerde het ook uit....

Hij ging zacht binnen, zette alles neer en trok de deur hard dicht. Toch wilde hij dan nog even door het venster kijken... En luister nu, wat hij zag :

Jan was wakker blijven liggen. Hij hoopte vurig, dat zijn Engelbewaarder zou komen. Ja, hij was er zeker van. Daarom wilde hij niet slapen, soms ging hij **rechttop** zitten, om toch maar goed de oogen open te houden.

Hij ging zacht binnen.

Hoor, daar piepte de voordeur.... Jan schrok er toch van.... Hij liet zich terug op zijn kafzak vallen... Er kwam iemand binnen. Moeder merkte het niet... Nu ging die iemand weer weg.... De deur werd luid dicht gesnakt.... Moeder hoorde het nog niet.... Jan zat weer recht en keek door de luik.. Moeder sliep maar... Jan zag wat op den vloer... In een wip was hij 't bed uit en het trapje af... Een mand... en daarnaast dekens !

— Moeder, moeder... word wakker... kijk toch eens. Mijn Engelbewaarder heeft zooveel gebracht, riep de knaap.

De weduwe ontwaakte verschrikt. Ze wreef haar oogen uit en vroeg :

— Maar jongen, wat doet gij uit uw bed ?

— Kijk daar eens, moeder...

— Wat is dat ?

Jan speurde in de mand.

— Brood, moeder, vet... spek... en nog van 'alles... En hier warme dekens !

De vrouw stond verbaasd op.

— Wie heeft dat gebracht ? vroeg ze.

— Mijn Engelbewaarder....

En vlug vertelde Jan, wat hij gedaan had. Zus was ook wakker geworden en uit bed gekomen... Ha, nu konden moeder en de kinderen eens smullen !...

Dat alles had boer Celis gezien door het raam. En hij bleef maar staan.... Hij voelde geen koude nu ! Hij zag hoe vrouw Goris het vuur opstookte, koffie zette, brood

en hesp sneed... en hoe de kinderen gretig aten.... De tranen kwamen hem in de oogen.

Met een gelukkig gevoel keerde hij naar de « Nethe-schrans » terug.

De kachel ronkte.... de warme koffie stond klaar.

En Celis vertelde alles, wat hij gedaan en gezien had.

— Gij zijt toch een goede vrouw, zei hij dan.

— En gij een goede man !

— Ge moet morgen eens naar de weduwe gaan, sprak hij.

— Ja, we zullen er wel wat op vinden, om haar door den Winter te helpen.

En den volgenden morgen begaf vrouw Celis zich naar den Heikant. Onderwege ontmoette ze Jan.

— Zoo, manneke, gaat ge naar school ? vroeg ze.

— Ja, bazin...

— Maar zeg eens, hebt ge dotsen liggen ?

— O ja, veel bazin ! En ik zal er vandaag nog rapen.

— Wilt ge ze aan ons verkoopen... hoe meer, hoe liever !

— Bazin, ik zal ze brengen ! riep Jan verheugd.

— Dan moet ge ze niet naar Heist dragen... Wij kunnen die ook gebruiken, hé ?... En zoo kunt ge na school schaatsenrijden... Fons zal de schaatsen meebrengen.

Jans oogen glinsterden van blijdschap.

Vrouw Celis ging verder en trad de hut binnen.

— O, bazin, gij hebt ons gisteravond geholpen !

riep de weduwe. Maar ik heb niet bemerkt, dat er iemand in huis was geweest.

Ze vertelde nu, hoe alles toegegaan was.

— Wel ja, zeg maar aan Jan, dat zijn Engelbewaarder ons gestuurd heeft, hernaam de boerin. En nu wil ik eens met u spreken... Met dat beetje van gisteren, komt gij den Winter niet door. Gij kunt goed naaien... en ik heb veel werk voor u, als ge wilt !

— O, gaarne !

— Er moeten hemden gemaakt worden, lakens, handdoeken, en nog van alles. Zoo is het ook bij mijn familie... Zie, ik kan zorgen dat ge voortdurend een dagloon verdient.... Ik heb ook kleeën liggen, waaruit de kinderen wat gegroeid zijn. Ge moet die aannemen.... 't Is toch uw schuld niet, dat ge nu zoo'n lastig leven hebt. De toestanden verbeteren gedurig. Men zorgt voor verzekering tegen werkeloosheid, pensioenen, en al zoo meer, maar intusschen moeten we elkaar helpen.

— O, bazin, ik wil die kleeën gaarne aanvaarden... Alleen, bedelen kan ik niet !...

— Dat begrijp ik... En hoor eens, dat zijn geen aalmoezen. Uw man heeft ons altijd trouw gediend en 't is onze plicht nu u en zijn kinderen wat te helpen.

— O, bazin, wat zijt ge goed ! hernaam de weduwe dankbaar.

En ze was in haar binnenste beschaamd over haar hard oordeel van gisteren.

Vrouw Celis bleef nog eenigen tijd spreken en overleggen.

En toen ze heenging was er meer vreugde in deze hut op de heide.

Toen de morgenschool uit was, bracht Jan de sparpappels naar de « Netheschrans ». Hij kreeg wel dubbel zooveel als te Heist.... Maar er gebeurde nog wat meer... Hij moest mee naar een bovenkamer. Daar lagen : een warme borstrok, een broek en frak, een wollen das... Dat was allemaal voor hem. En dan mocht hij nog een pak kleeven meenemen voor moeder en Kathelijne. Daardoor kon hij niet hard loopen, maar haastte zich toch zooveel hij kon, om alles aan moeder te toonen. Zijn Engelbewaarder had zeker met de vrouwe van de « Netheschrans » gesproken.

In langen tijd had Jan zijn moeder zoo vroolijk niet gezien als nu. En ze vertelde dat het gedaan was met de armoede. Wat was de jongen zijn Engelbewaarder dankbaar !

Dien namiddag leerde hij schaatsenrijden. Alfons hielp hem.....

Vrouw Celis hield woord... Zij bezorgde werk aan de weduwe. Ze kreeg er ook voor haar van haar familie.

En in de hut op de heide vreesde men den Winter niet meer.... Jan mocht nog een heelen tijd naar school gaan. Maar de dag zou komen, waarop hij voor moeder Kathelijne en broertje ijverig werken zou.

Alfons Celis was overgelukkig, dat Jan nu beter gekleed ging.

De knapen bleven goede vrienden en dikwijls ging Jan, ook na den Winter, op de hoeve spelen.

Waarom zouden armeren en rijkeren ook niet bevriend kunnen zijn ?

EINDE.